

costa del Golf Pèrsic.—⁷ Cavanilles diu «el *Faro*, Monte bastante alto, entre Almudayna y Serrella» (II, 206).

Xabó, Bini- V. vol. I, 296

LA XACA

Partida muntanyenca del terme de Moraira (XXIV, 167.13). Nom que juntarem amb les següents, de la mateixa arrel. Probablement de l'àr. *šāqqa* «hendedura, resquebrajadura» i «resquicio» (*PAlc.*, 223a8, 380a2 i 4).

Can *Xaca*, mall. te. Sta. Eugènia (XL, 93.17, Masc. 15 18H4).

Del *nomen genericum* corresponent, *šaqq*, deuen venir els següents:

1322 *Xacos*, alqueria de Tàrbena, donada per B. de Sarrià a l'infant Pere (*ACA*, reg. 222, f. 108); *Xachos* 20 en la trad. cast. de 1813 (*El Arch.* IV, 319.14f.). La term⁹ en -o no deu ser deguda al b. llatí del doc., sinó a influència del mossàrab (rom. SACCUS, *DECat.* VII, 563) car amb -o retrobem el nom *Sanos* c. l'a. 1400 en la nòmina dels sarraïns de Coll de Rates 25 (p.p. Mateu, *Misc. Fabrà*), també SSiv.; i en *GGRV*, p. 746, com «barranc de *Sacos*». Ara bé, com a nom d'un barranc (com ho és també, el de Xàbia, infra) escau molt millor el sentit de «hendedura» del mot àrab arrel *šqq* 'travessar, partir, esquarterar', que no el 30 del mot romànic. També Cavanilles ho troba en el vessant meridional de la Serra de *Bèrnia* (II, 233) a 0h30 de Callosa, però tot distingint-lo d'*Els Sacs*, on neix el riu *Algar*. Doncs aquí tenim s- del mot romànic però combinada amb el -q final de l'àrab.

En el te. de Xàbia, vaig registrar el «Barranquet de *čāgo* (XXXIII, 86.10), on tenim novament la -o mossàrab, però amb una g, obeint a la sonoritat del *qaf* aràbic d'una extensa partida de *Xacon*, on hi ha també una «Casa de *Xacon*», uns pocs k. a l'O del poble 40 (50.8, '00x'26). Degué ser lloc important, perquè se'n feu adjectiu gentilici, designant uns camps, coneguts per «el tros del *čakonero*» (uns 3 k. més al SO). Aquest nom ha de venir de *šaqqûn*, plural de l'àr. *šaqq*.

Xacal, Xacarell, V. *Misc. mos. x-* *Xacon*, V. *Xaca Xacra*, V. *Misc. mos. x-* *Xada*, V. *Misc. àr. x-* *Xàfer*, V. *Jafre (Jàfer) Xaferrera, Xagair, Xainaddar*, V. *Misc. àr. x-* *Xalaixos*, V. *Xerixons Xalamera*, V. *Misc. àr. x-*

XALLIDA, AIGUA ~

Cala de la Costa Brava. En el terme de *Begur*. Així 55 ho sento a Tamariu i a Fornells, que encara és més

prop del lloc. Coexisteixen les dues *pron. aigə šalida* amb ll palatal i a. *šalida* amb -l-: vives totes dues, i recollides directament, en mesura aproximadament igual. Em digueren *aigəšalida*, 1961, tant un vell de 5 Palafrugell com un adult del Far de San Sebastià. Tots dos nadius i de família local; *aigəšalida* oït a un mariner que em duia de Palamós a Tamariu costejant, i m'assenyalà el lloc, des de mar, sense vacil·lar en la *pron.*, ni quant a l'indret, que veia ell, a diari, des de jove; amb -ll- ho recordo de Begur i de Calella de Pal. Un pescador de Tamariu, d'uns 50 anys, espontàniament em parlava d'a. *a-šalida* (2 o 3 cops), com la cala que trobaria anant cap a Aiguablava.

L'IGC hi representa 5 edificis i la desaigna d'un torrent poc important.

«Aigua *Xellida*» escriu repetidament Josep Pla (*Guia de la Costa Brava*, pp. 41-5, 229 i 456); en els dos mapes que hi ha inclòs (pp. 256 i 514), escriu, però, «A. *Xelida*» (amb l); i conversant-ne amb ell el 1967, com sigui que jo insinuava dubte sobre la forma digué ell: «¿Com ho dieu? —jo a-šalida— i ell exclamà: —exacte! igual! A. *Xallida* imprimí l'autora d'un reportatge publ. a «La Revista de Palafrugell», febrer 1967, p. 22, que demostra conèixer bé els llocs. La grafia *Aigua Gelida* —amb Ge—, que ha circulat, és purament bàrbara: mai res d'això en el país, però és la que posà en circulació l'empresa explotadora del lloc per a edificis d'estiueig: grans anuncis escrits així en aquella revista de Palafrugell. Suscitada per una frívola confusió amb el nom de la vila penedesenca de *Gelida* (arabisme evidentment inconnex), i aprofitat pels explotadors perquè suggeria aigües fresques als ignorants compradors!

Com que entre les dues plajoles d'aqueix lloc, raja una font que té tendència a esgotar-se, ja sospesava la possibilitat que, no essent aigua gaire bona, pogués ser un poc salobre, o bé calcària, terrosa. M'hi incitava també una idea de Simonet sobre un NL cast. *Fuensialida* (prov. Toledo, 4000 h.) que l'interpretava ell com FONTS SALITA citant-la (en el seu *Glos.*) en escriptures mossàrabs en aquesta forma (Ss. XI-XII) i equiparant-la amb el nom del riu (*Guada*) *celet*, de SALATUS mossàrab arabitatzat. ¿Podria ser, doncs, el nostre *Aigua-salida* AQUA SALITA 'salabrosa'?

45 Anant a constatar els fets reals del nostre nom, vaig escriure a la doctora parisenca J.Barbazà, que havia estat fent (i acabat) una sàvia tesi doctoral geològica i geogràfica sobre aquest sector de la nostra Costa Brava. Em contestà amb dues cartes detallades 50 tècniques i explícites (1959 i 1960): és una cala minúscula, de parets abruptes, quasi inaccessible per terra, si no és per un pendent corriol, però l'havia visitada bé dos o tres cops anant-hi per mar: hi ha dues fonts, una escassa i l'altra abundant: aigua potable, més aviat «fade», no fresca ni gasosa ni salobre, ni tampoc calcària, car no deixa dipòsit, i les